

Fylkesmannen
i Oslo og Akershus

Eidsvoll kommune
Rådhusgata 1
2080 Eidsvoll

Miljøvernnavdelingen

Tordenskioldsgate 12
Postboks 8111 Dep, 0032 OSLO
Telefon 22 00 35 00
fmoapostmottak@fylkesmannen.no
www.fmoa.no
Organisasjonsnummer NO 974 761 319

Deres ref.:
Deres dato:
Vår ref.: 2014/19994-1 M-FO
Saksbehandler: Simon Haraldsen
Direktetelefon: 22 00 36 52

Dato: 21.10.2014

Eidsvoll - Tilsyn av avløpsområdet 2014 Oversendelse av rapport

Denne kontrollrapporten er laget på grunnlag av Fylkesmannens samtale med personell fra Eidsvoll kommune innen kommunalteknisk område den 10.10.2014, samt dokumentasjon oversendt i forkant av møtet.

Tema for tilsynet var hvordan kommunen har løst dokumentasjonskravene i utslippstillatelsen gitt av Fylkesmannen 3.11.2012 med hjemmel i forurensningsloven. Kontrollen ble gjennomført som en 3 timers samtale hvor temaene som ble gjennomgått var:

- Hovedplan vannmiljø
- Årsrapport til Fylkesmannen med utslippsregnskap
- Miljøriskovurderinger herunder klima
- Renseanlegget og overløp på avløpssystemet
- Fremmedvann på ledningsnett
- Plan for fornyelse av ledningsnett
- Påslipp av industri til det kommunale avløpssystemet
- Avvikshåndtering

Dette er hovedoppgavene med frister som fremgår av utslippstillatelsen. Konklusjonene etter denne gjennomgangen er presentert i vedlagte rapport.

Den vedlagte rapporten fokuserer på overholdelse av krav og rapporten beskriver eventuelle avvik og merknader. Den gir imidlertid ikke en tilstandsvurdering når det gjelder status for kommunens miljøarbeid ellers.

Selv om tilsynet ikke gir en helhetlig vurdering av kommunens avløpstjenester så gir vi en generell tilbakemelding om vårt hovedinntrykk av kommunens arbeid.

Generell tilbakemelding om kommunens arbeid innen avløpsfeltet.

Samlet viser tilsynet at utslippstillatelsens krav ikke er blitt prioritert og at kravene heller ikke er implementert i internkontrollsystemet.

Generelt foregår det lite avløpsplanlegging i kommunen selv om utfordringene på avløpssektoren er betydelige med hensyn på sterk befolkningsvekst, klimaendringer og skjerpede krav til vannkvalitet.

Det foreligger ikke en overordnet plan – og styringssystem innenfor avløpssektoren. Kommunen har i liten grad utarbeidet mål, prioriteringer og handlingsplaner innenfor avløpssektoren.

Pålegg om tilbakemelding

Fylkesmannen ber om tilbakemelding på faktiske feil i rapporten innen 2 uker etter at dette brevet er mottatt. Rapporten vil da være å anse som endelig dersom vi ikke mottar noen tilbakemeldinger.

Kommunen plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i rapporten. Med hjemmel i forurensningsloven § 49, pålegger Fylkesmannen Eidsvoll kommune å sende skriftlig tilbakemelding på tiltak som er eller er planlagt gjennomført. Vedtaket om skriftlig tilbakemelding kan påklages innen 3 dager etter at det er mottatt, jf. forvaltningsloven § 14. En eventuell klage bør begrunnes og skal sendes Fylkesmannen.

Frist for tilbakemelding settes til 31.12.2015.

Kommunen pålegges samtidig å sende Fylkesmannen *en framdriftsplan innen 5.november 2014* som beskriver hvordan en vil rette opp avvikene. Arbeidet er omfattende og en bør vise hvordan man har tenkt å organisere arbeidet innenfor de enkelte oppgavene som ikke er utført. Vi forutsetter at kommunen igangsetter miljørisikovurderingen med klimatilpasning umiddelbart, da denne er krevende og legger grunnlaget for de øvrige planene som ikke er på plass.

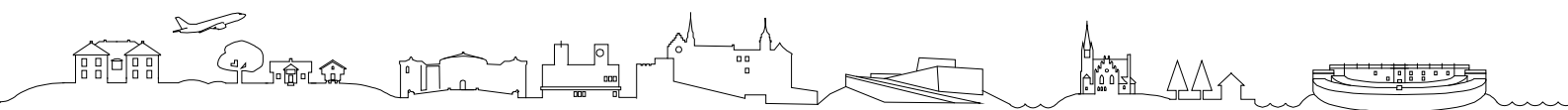
Gebyr for utført kontroll

Fylkesmannen skal i henhold til forurensningsforskriften § 39 innkreve gebyrer for kontroller etter forurensningsloven. Ved revisjon beregnes gebyr etter antall fokusområder, medgått tid til forberedelser, gjennomføring og oppfølging i etterkant. Fylkesmannen har valgt å benytte laveste sats for revisjoner, som for tiden er kr. 46 200,- jfr. forurensningsforskriften § 39-8 gebyr for systemrevisjon.

Vedtaket om gebyr er truffet med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-7, og kan påklages til Miljødirektoratet, jf. forvaltningsloven § 28. Klagefristen er tre uker. Klagen bør være skriftlig begrunnet, og sendes via Fylkesmannen.

Regelverk

De viktigste HMS-kravene for den bransje virksomheten tilhører er sammenstilt og ligger tilgjengelig på internett, www.regelhjelp.no. Reglene om innkreving av gebyrer finnes også på www.miljodirektoratet.no under regelverk og forurensningsforskriften.

Informasjon om offentlighet i forvaltningen.

Lovverket vedrørende offentlighet i forvaltningen medfører at kontrollrapporten vil være et dokument som er tilgjengelig for offentligheten.

Med hilsen

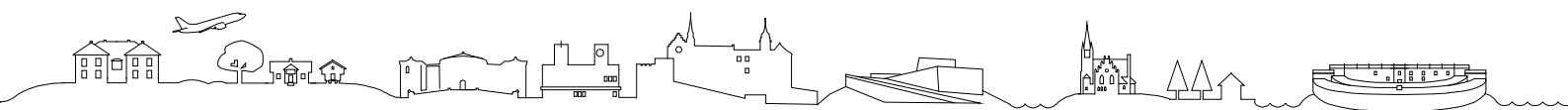
Are Hedén
fylkesmiljøvernssjef

Jens Hertzberg
senioringeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Vedlegg

1 Rapport fra avløpstilsyn 2014

Fylkesmannen
i Oslo og Akershus

Eidsvoll kommune
Rådhusgata 1
2080 Eidsvoll

Miljøvernavdelingen

Tordenskioldsgate 12
Postboks 8111 Dep, 0032 OSLO
Telefon 22 00 35 00
fmoapostmottak@fylkesmannen.no
www.fmoa.no
Organisasjonsnummer NO 974 761 319

Deres ref.: Rune Helberg
Deres dato:
Vår ref.: 2014/19994-1 M-FO
Saksbehandler: Simon Haraldsen
Direktetelefon: 22 00 36 52

Dato: 22.10.2014

Eidsvoll kommune, kommunalteknisk område - Kontrollrapport

Anleggsnr.   Kontrollnr.   Saksnr.   Rapportdato:
0237.0025.01 Bårlidalen   2014.008.R.FMOA   2014/19994-1   22.10.2014

Opplysninger om virksomheten som er kontrollert

Navn	Eidsvoll kommune, kommunalteknisk område
Org.nr. kommunen	964950113
Bedriftsnr.	Kommunalteknikk 980727351
Besøksadresse	Rådhusgata 1
Postadresse	2080 Eidsvoll
Telefonnr.	66 10 70 00 sentralbord
NACE-kode	84.130 Offentlig administrasjon tilknyttet næringsvirksomhet og arbeidsmarked

Opplysninger om kontrollen

Kontrolldato	10.10.2014
Kontaktperson: Deltagere ellers:	Rune Helberg (konstituert virksomhetsleder) Terje Manglerud (avd. leder avløp) Ove Martin Johansen (fagleder kommunalteknikk, planlegging) Bjørn Lien (formann avløp)
Fylkesmannens representanter	Simon Haraldsen (revisjonsleder) Jens Hertzberg (deltager)
Bakgrunn for kontrollen	Frekvensbasert kontroll, oppfølging av ny utslippstillatelse
Tema for kontrollen	Oppfølging av krav i tillatelsen

Sammendrag av resultat

Fylkesmannen avdekket 6 avvik under kontrollen:

1. Det mangler en overordnet avløpsplan som viser avløpsmål og hovedprioriteringer
2. Det mangler en målrettet handlingsplan for reduksjon av overvann (fremmedvann) til det kommunale avløpsnett.
3. Det mangler en plan for fornyelse av avløpsnett.
4. Miljøriskovurderingen innen avløp og vannmiljø er mangelfull.

5. Det er ikke utarbeidet en beredskapsplan innen avløp og vannmiljø
6. Det mangler en risikokartlegging av tilknyttede industribedrifter

Det ble videre gitt 3 merknader:

Merknad 1: Årsrapporten for 2013 er ikke utfylt tilfredsstillende.

Merknad 2: Kommunens avvikssystem har ikke registrert oversittelse av frister.

Merknad 3: Renseresultatene på Bårlidalen renseanlegg i 2014 er ikke tilfredsstillende.

Innledning/Bakgrunn

Kontrollens formål var å følge opp krav gitt i utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann av 3.11.2012. I forkant av kontrollen har Fylkesmannen foretatt en utsjekking av om dokumentasjon som skulle vært utarbeidet er innlevert og kvaliteten på denne. Dokumentasjonskravene i tillatelsen er knyttet til miljørisikovurdering med klima, plan for reduksjon av fremmedvann, plan for fornyelse av avløpsledninger og en risikokartlegging av virksomheter med påslipp til det kommunale avløpsnettet.

Kontrollrapporten beskriver avvik, merknader og andre kommentarer som ble gitt under kontrollen.

Definisjoner

Avvik: Defineres som mangel på oppfyllelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse, miljø- og sikkerhetslovgivningen. Dette innebærer for eksempel overtredelse av krav i forurensningsloven, forskrifter hjemlet i forurensningsloven eller krav og vilkår i utslippstillatelser eller dispensasjoner.

Merknader: Forhold tilsynsetatene mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse, miljø og sikkerhet, og som ikke omfattes av definisjonen for avvik. Dette kan f.eks. være mangler eller svake punkter ved virksomhetens utstyr, styresystemer eller arbeidsmåte.

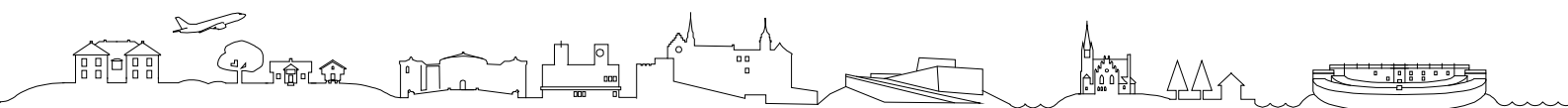
Dokumentunderlag og regelverk

- Utslippstillatelse av 3.11.2012 for kommunalt avløpsvann for Eidsvoll kommune.
- Forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften), av 1. juni 2004, med senere endringer, kapittel 14.
- Forskrift om systematisk, helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften), av 6. desember 1996, med senere endringer.

Resultat fra kontrollen

Det ble gitt 6 avvik under kontrollen omtalt på side 3-5.

Videre er det gitt 3 merknader, se side 5.

Avvik 1: Det mangler en overordnet avløpsplan som viser avløpsmål og hovedprioriteringer.

Avvik fra:

- Utslippstillatelsen for kommunalt avløpsplan for Eidsvoll kommune, datert 3.11. 2012, punkt 4.1 Krav til avløpssystemet.
- Forskrift om internkontroll § 5 jf. punkt 4, 6 og 7.

Kommentarer:

Det foreligger i dag ikke et overordnet styringsdokument som viser kommunens handlingsprogram og prioriteringer. En avløpsplan skal vise avløpsmål, delmål, områdeprioriteringer og tiltak knyttet til målområdene (for eksempel renseanlegg, avløpstransport, egen myndighetsutøvelse) samt hvordan en skal oppfylle lovpålagte krav og krav i utslippstillatelsen.

Kommunen opplyste på møtet at de har planlagt å lage en overordnet plan for avløpssektoren og vil prioritere dette arbeidet fremover.

Avløpstiltakene er ”dynamiske” og krever løpende justeringer av overordnet plan og handlingsplan. Det bør tilstrebes en planrevidering hvert 4. år hvor de viktigste temaer/utfordringer tas opp- og en evaluering av hva som er oppnådd i hver planperiode.

Avvik 2: Det mangler en målrettet handlingsplan for reduksjon av fremmedvann til det kommunale avløpsnett.

Avvik fra:

Utslippstillatelsen for kommunalt avløpsvann for Eidsvoll kommune, datert 03.11.2013, pkt 7.2; om å utarbeide en målrettet handlingsplan for reduksjon av fremmedvann til avløpsnett innen 1.1.2014.

Kommentarer:

Kommunen mangler en fremmedvannsplan med handlingsdel som reduserer fremmedvannet til avløpsnett. Fremmedvannet medfører unødvendig rensing og transportering av regnvann og utslipp av forurensningsutslipp til sårbare vassdrag samt fremskynder kostbar fornyelse. Avlastet forurensningsmengde fra et renseanlegg er tilnærmet proporsjonalt med hydraulisk vannmengde gjennom et renseanlegg.

Planen bør vise en soneinndeling, med årsak, strategier og handlingsplaner i de prioriterte sonene med mest innlekking. Det bør også vises hvordan nedbørsituasjoner påvirker kritisk avløpsinfrastruktur i de prioriterte områdene. Selv om kommunen har 100 prosent separatsystem viser data at separatsystemet fungerer dårlig og at tilførslene til pumpestasjoner og renseanlegg flerdobles under kraftige nedbør. Punktutbedringer bør være en viktig del av tiltaksstrategiene- også der overvannsutslippet inneholder spillvann (utlekking).

Overvann og overvannshåndtering blir spesielt viktig på grunn av sterk befolkningsvekst, økt andel tette flater og klimaendringene med større nedbørmengder- og intensitet. Det bør vises i kommuneplanen og overordnet avløpsplan at overvann fra tak og overflater skal håndteres lokalt og ikke ledes til kommunalt avløpssystem. Retningslinjer for behandling av overvann i saksbehandling bør utarbeides.

Fremmedvannsplanen med strategier og tiltak følges opp i overordnet avløpsplan med handlingsplan.

Den manglende planleggingen, tiltaksplan og krav til resultater gjør at kommunene ikke kan vurdere sin avløpsvirksomhet tilfredsstillende når det gjelder fremmedvann.

Fylkesmannen har i brev av 22.12. 2001 og 11.04 2012 gitt kommunene råd i arbeidet med klimatilpasning og fremmedvann på avløpssektoren.

Avvik 3: Det mangler en plan for fornyelse av avløpsnett.

Avvik fra:

Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann for Eidsvoll kommune pkt 7.3 med krav om politisk behandlet fornyelsesprogram for perioden 2014-2021. Frist 1.1.2014.

Kommentarer:

Det mangler et politisk behandlet fornyelsesprogram for avløpsnett for 2014-2021. Planen skal vise fornyelsesomfanget, målrettingen av tiltak og fornyelsesbehovet. Det bør lages et kart som viser hvor etterslepet/risikoledningene er med hensyn på fornyelse. Ledningsnett er i kontinuerlig forfall. Kommunen har hatt en svært lav fornyelsestakt de senere år og forvalter i dag sitt avløpsnett dårlig. Det er i KOSTRA-rapportering vist liten fornyelse (betydelig under landsgjennomsnittet) i hele 5 av 6 år i perioden 2007-2012 – til tross for at kommunen har mye gammelt separatsystem med betongledninger (ca. 47 % av avløpsnett er lagt før 1980 jf. KOSTRA-data).

Kommunen opplyste at fornyelse av eksisterende avløpsledninger skal være et prioritert område fremover nå som Bårlidalen renseanlegg er utvidet og modernisert. Det tas sikte på en fordobling av årlig beløp i forhold til i dag til investeringer med prioritering av avløpsnett- for å redusere det betydelige etterslepet en har opparbeidet.

Utarbeidelse av en saneringsplan for perioden 2015-2021 blir viktig.

Avvik 4: Miljøriskovurderingen innen avløp og vannmiljø er mangelfull.

Avvik fra: Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann jfr. pkt 3.1, 3.2 . Frist 1.6. 2013.

Kommentarer:

Det er viktig å identifisere og kjenne tilstanden i avløpssystem som ved sammenbrudd, flomutsatt eller øvrig risiko for ekstraordinært utslipp kan utgjøre en fare for skade på vannmiljø, infrastruktur m.m. Kommunen har utarbeidet en risikovurdering, men den har vesentlig mangler i forhold til utslippstillatelsens krav. Det mangler en klassifisering av risiko for avløpsledninger,

overløp og på konsekvenser og risiko ved ekstrem vær. Handlingsplaner for risikoreduserende tiltak er ikke gjennomført.

Sårbarheten for klimaendringer er spesielt stor på avløpssektoren. For å hindre at klimaendringer fører til økte skader for miljø og infrastruktur blir klimaendringer med økt nedbørmengde og intensitet viktig parameter i planlegging og handlinger fremover. Det skal vises hvorledes ulike nedbørintensiteter i prioriterte områder påvirker avløpssystemene og utslipp.

I henhold til utslippstillatelsen skal alle overløpene risikoklassifiseres. For overløpene knyttet til pumpestasjoner må disse plasseres inn i en risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) for å prioritere overløpene og tiltak innenfor klassifiseringen. Det utarbeides handlingsplaner for de overløpene som ikke er akseptable innen for eksempel 2021 som er en viktig målsetting i oppfølging av vannforskriften. En kartinndeling som viser de "røde" overløpene (uakseptable) kan med fordel vises i hovedplanen.

Avvik 5: Det er ikke utarbeidet en oppdatert beredskapsplan innen avløp og vannmiljø.

Avvik fra: Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann pkt 3.3. Frist 1.6. 2013

Kommentarer:

I henhold til utslippstillatelsens pkt 3.3 skulle en beredskapsplan foreligge samtidig med risiko- og tiltaksvurderingen. Beredskapsplan mot akutt forurensning skal baseres på miljørisikovurderingen (ROS-analysen) og være tilpasset den miljørisiko som virksomheten til en hver tid representerer. Beredskapsplaner skal i utgangspunktet løpende oppdateres.

Avvik 6: Det mangler en risikokartlegging av tilknyttede industribedrifter.

Avvik fra: Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann pkt.13. Frist 01.01 2014.

Kommentarer:

Kommunen skal ha en oppdatert oversikt over eksisterende virksomheter med påslipp til kommunalt ledningsnett og vurdere risiko og behov for vedtak om påslippskrav med hjemmel i forurensningsforskriftens § 15 A-4.

Utarbeidelse av bestemmelser for forbehandling- og standardiserte søknadsskjemaer for påslipp til det kommunale avløpssystemet er en viktig del av kravet. Spesielt gjelder dette virksomheter med olje- og fettutslipp.

Merknader

Fylkesmannen har videre 3 merknader

Merknad 1. Årsrapporten for 2013 er ikke utfylt tilfredsstillende.

Kommunen har krav i utslippstillatelsen om å rapportere årlig sine avløpsdata til Fylkesmannen etter standardisert skjema som ligger på Fylkesmannens nettside. Skjemaet er utarbeidet for å sikre nødvendige data i forhold til utslippstillatelses krav. For rapporteringsåret 2013 ble kun en årsrapport fra driftsassistansen med hovedfokus på renseanlegget oversendt.

Merknad 2: Kommunens avvikssystem har ikke registrert oversittelse av frister.

Kommunen benytter et elektronisk system for avvikshåndtering. Innen kommunalteknisk sektor og avløp så registreres det uønskede hendelser som enten avvik (driftsavvik) eller observasjoner (driftsforstyrrelser). Fylkesmannen fikk oversendt eksempel på loggførte uønskede driftshendelser og oppfølgingshistorikk for disse fra perioden 2013-2014.

Vi savner imidlertid at enkelte krav i utslippstillatelsen ikke er avviksbehandlet. Oversittelse av frister er et slikt eksempel.

Merknad 3: Renseresultatene for det nye renseanlegget Bårlidalen har ikke vært tilfredsstillende i 2014.

Kommunen har utbygd Bårlidalen renseanlegg for å ha tilstrekkelig rensekapasitet frem mot 2040. Fylkesmannen er tilfreds med det, men det haster å få det nye renseanlegget ferdigstilt slik at utslippskravene overholdes. Ombygging av vannføringsmålinger og biologisk rensetrinn er ikke ferdig. Dette fører til at renseresultatene i 2014 ikke har vært tilfredsstillende i forhold til utslippstillatelses krav hverken på totalfosfor eller organisk stoff (gjennomsnittlig rensegrad hittil ligger på 75% for tot-P og 56% for BOF₅).

